

Жоба туралы қысқаша ақпарат

Аты	AP19678231 «XIX-XX ғасырдың басындағы Қазақ даласындағы әлеуметтік «инженерия»: ерекшеліктері мен нәтижелері»
Өзектілігі	XIX – XX ғасырдың басы қазақ тарихындағы дамудың сапалық жаңа белгілерімен сипатталады, мұнда жеке тұлғаны да, жалпы қоғамды да жүзеге асыруда білім мен тәрбиенің рөлі күшейеді. Тиісінше, білімнің рөлінің артуы оның қоғамдық өмірдегі маңызын арттыруға ықпал етіп қана қоймайды, сонымен қатар қазақ халқы өкілдерінің жеке стратегияларының әртүрлі нұсқалары мен үлгілерін қалыптастыруды тікелей анықтайды, бұл жаңа әлеуметтік тәжірибелерді зерттеуге мүмкіндік береді және болып табылады. Жаңа замандағы Қазақстан тарихын зерттеудегі жаңа көзқарастың көрінісі. Әлеуметтік «инженерияның» бағыттарын қарастыру, атап айтқанда, қазақ жастары үшін оқу орындарын ашу, шәкіртақы қорларын құру, білім беру бағдарламаларының мазмұнын әзірлеу және т.б. көшпелі қоғамдағы жаңа әлеуметтік қабатты дайындаудағы империялық биліктің әкімшілік әрекеттерінің реттілігін, билік пен білімнің өзара әрекетінің күрделі құрылымын кеңірек талдауға жетелейді. Ал, екінші жағынан, империялық үкіметтің «әлеуметтік инженериясы» қазақ халқының өкілдерінің жаңа жағдайларға бейімделу және жаңа психикалық көзқарастар мен болмысты қалыптастыру процесінде ресурсы мен құралы болды. Соның нәтижесінде қазақ зиялыларының алғашқы ұрпағы пайда болды, зияткерлік мұрасы мен олардың қоғамдық өмірдің әртүрлі салаларын өзгертудегі қызметі XX-XXI ғасырларға қарағанда әлдеқайда тереңірек болды.
Мақсат	Жобаның мақсаты – қазақтың «білімділер тобын» қалыптастыру, көшпелі қоғамның әлеуметтік өмірін өзгермелі шындық жағдайына бейімделу үшін империялық үкіметтің мақсатты саясатының ерекшеліктерін анықтау; XIX – XX ғ. басындағы қазақ даласында жаңа әлеуметтік байланыстардың, жеке тәжірибелердің, мінез-құлық стратегияларының қалыптасуын зерттеу, жаңа білім қалыптастыру
Міндеттері	1. Қазақ халқының империяның жаңа білім кеңістігіне енуі туралы тарихи әдебиеттер мен дереккөздерге талдау жүргізу. Құрылымдық-функционалдық тәсілді қолдана отырып, жобаның зерттеу тобы Даладағы әлеуметтік-мәдени өзгерістерді, қазақ көшпелі қоғамының әлеуметтік құрылымының бірте-бірте ыдырау үрдісін, білім деңгейі арқылы мәртебесін арттыруға кезең-кезеңімен назар

	<p>аударылған эволюциялық процестерді, ал жеке ру, ру, жүзге жататындығымен емес;</p> <p>2. Мемлекеттік органдардың, атап айтқанда облыс әкімшілігінің және Қазақ тәрбие сыныбын қалыптастыру орталығы жүзеге асыратын әлеуметтік трансформациялық іс-шаралар тәжірибесін анықтау. Оқу орындарында білім алып, жергілікті басқару жүйесінде қызмет атқарған, әлеуметтік жағдайын нығайтқан, жаңа жағдайда жеке ресурстарын кеңейткен қазақтар айқындалады;</p> <p>3. Қазақ руларының өзара әрекеттесуінде және Ресей империясының басқа аймақтарынан елеулі айырмашылықтары бар өлкелік Ресей билігімен көп факторлы қарым-қатынастарды құруда көрінетін күрделі жүйе құраушы процестерді зерттеу. Тіршілік ортасы, өмір салты, салт-дәстүрі, мәдениеті, мінез-құлық мотивтерімен айқындалған өзара әрекеттестіктің күрделі құрылымын талдау қазақ даласындағы әлеуметтік өзгерістердің дәрежесі мен динамикасы туралы отандық тарихнамада бар схемалық ойларды жоққа шығарады .</p> <p>4. Дала басқаруындағы қазақ қоғамының менталитеті мен мінез-құлқына әсер еткен факторларды анықтау, қоғамдық-саяси және мәдени өмірдің негіздерін қайта қарау. Бұл тапсырманың дамуы бізге көруге мүмкіндік береді 19-20 ғасырдың басындағы даладағы жаңа әлеуметтік өзгерістерге бейімделген жаңа ұрпақты құрылымдау механизмі .</p> <p>5. Қазақ көшпелі қауымының әлеуметтік мінез-құлық үлгілеріне экзогендік және эндогендік даму факторлары призмасы арқылы жүргізілген әлеуметтік-құрылымдық талдау қазақ руларының басқарушыларының ұрпақтарын өмір сүрудің жаңа жағдайларына бейімдеу үдерісінде жаңа қызмет бағыттарын ашады. Зерттеу жұмыстарын жүргізу Бұл тапсырма қазақ көшпелі қоғамының өмірін реттеудің мемлекеттік және жергілікті үлгілерінің бір мезгілде қызмет ету үдерісін, қазақтың көшпелі элитасының қоғамдық даму процесіне қосқан үлесін көрсетеді.</p> <p>6. Кеңес өкіметінің алғашқы онжылдықтарындағы әлеуметтік «инженерияның» ерекшеліктерін анықтау (кеңестік кадрларды дайындау, оқу орындарын ашу, алғашқы кеңестік оқулықтарды дайындау және басып шығару).</p> <p>7. Орынбор, Омбы, Қазан, Санкт-Петербург оқу орындарын бітірген қазақтардың ғылыми мұрасын жүйелеу.</p>
<p>Күтілетін және қол жеткізілген нәтижелер</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Жобаның бұл кезеңінде қазақ көшпелі қоғамын зерттеуде Даладағы маңызды әлеуметтік өзгерістерді, қазақтарды империяның білім кеңістігіне қосу үдерісіндегі империялық

	<p>тәжірибелерді айшықтайтын заманауи әдіснамалық концепциялар зерттелді.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Жобаның зерттеу тобы даладағы әлеуметтік-мәдени өзгерістерді, қазақ көшпелі қоғамының әлеуметтік құрылымының бірте-бірте ыдырау үдерісін, эволюциялық процестерді зерттеді, онда бірте-бірте халыққа жату арқылы емес, білім деңгейі арқылы мәртебені арттыруға бағыт алды. бөлек ру, ру, жүз . • Құрылымдық-функционалдық көзқарас егжей-тегжейлі зерттеліп, әлеуметтік өзгерістерді зерттеуде қолданылды , ол да жаңа тенденцияларды, тап аралық ұтқырлықты анықтауға және қазақ зияткерлік элитасының ұрпағын қалыптастыруға ықпал етті. • әлеуметтік шығу тегі, шығу географиясы, басқару жүйесіндегі қызмет орны бойынша жиынтық кесте жасау арқылы материалдарды жүйелеу жұмыстары жүргізілді . 19-шы және 20-шы ғасырдың басында. қазақ даласының облыстары бойынша: Орынбор, Батыс Сібір, Түркістан, Дала генерал-губернаторлықтары. • Осы тапсырма аясында мемлекеттік органдардың, атап айтқанда, облыс әкімдігі мен қазақ тәрбие сыныбын қалыптастыру орталығының жүзеге асыратын тәжірибелері мен әлеуметтік трансформациялық іс-шаралары айқындалды. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Императорлық оқу орындарын бітірген қазақтардың әлеуметтік шығу тегі мен қызметін көрсететін жүйелік кестесі жасалды. • Одан әрі осы жоба аясында 19-20 ғасырлар басындағы даладағы жаңа әлеуметтік өзгерістерге бейімделген қазақ жастарының жаңа ұрпағын қалыптастыру тетігі айқындалады. • 19-20 ғасырдың басындағы Даладағы қоғамдық-саяси қайта құрулар жағдайында империялық кезеңдегі қазақ түлектерінің санының тұтас жүйелік бейнесін жасау жоспарлануда .
<p>Зерттеу тобы мүшелерінің аты-жөні, идентификаторлары (Scopus Author ID, Researcher ID, ORCID, бар болса) және сәйкес профильдерге сілтемелер</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сұлтанғалиева Гүлмира Сәлімжанқызы , тарих ғылымдарының докторы, профессор https://publons.com/researcher/3059260/gulmira-sultangalieva/ ; Web of Science Зерттеуші ID:AAQ-7142-2020; Scopus : http://orcid.org/0000-0002-8875-05724 ; h - Scopus жүйесіндегі индекс - <u>2</u>. 2. Далаева Теңлік Тоқтарбайқызы , тарих ғылымдарының кандидаты, доцент http://orcid.org/0000-0002-8901-063X, Автордың идентификаторы 57200336223, Web of Science Researcher ID AAQ-9900-2020 . Web of Science Researcher ID AAQ-9900-2020

	<p>h – индекс Web of Science – 3. h -Scopus -та индекс – 1.</p> <p>3. Төлешова Ұлжан , PhD, аға оқытушы https://orcid.org/my-orcid?orcid=0000-0002-1074-2038 . h -index Scopus-1.</p> <p>4. Сүйінова Айнұр , гуманитарлы ғылымдар магистрі, https://orcid.org/0000-0001-9073-3838 , Scopus-1 ішіндегі h - index .</p> <p>5. Дүсембек Жанна, гуманитарлы ғылымдар магистрі, https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57204910706 , Scopus-1 жүйесінде h -index.</p> <p>6. Аманжолова Дина Ахметажовна, д.и.н., ГНС РАН (Москва, РФ). https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57193693027</p> <p>7. Tomohiko Uyama, PhD, профессор университета Хокайдо (Саппоро, Япония). https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57194494362 https://orcid.org/0000-0002-7830-7374 h-индекс -3</p>
Оларға сілтемелері бар басылымдар тізімі	
Патент туралы ақпарат	-